Vol 35
Nru 184
April - Ġunju 2014

L-ART Imqaddsa

RIVISTA BIBLIKA

L-ART IMQADDSA

Rivista Biblika
li toħroġ kull tliet xhur
mill-Kummissarjat tal-Art
Imqaddsa tal-Provinċja
Franġiskana Maltija

EDITUR:
P. Twanny Chircop OFM
Kummissarju
tal-Art Imqaddsa

BORD EDITORJAL:
P. Marcello Ghirlando OFM
P. Noel Muscat OFM
Mr. Louis Casha

DISTRIBUZZJONI:
Fra. Lorrie Zerafa OFM

ABBONAMENT:
€10 fis-sena
€15 jew aktar Sostenitur

Kummissarjat
tal-Art Imqaddsa
8, Triq Santa Luċija,
Valletta, VLT 1213
Malta.
Tel: 2124 2254

DISINN U STAMPAR:
Best Print Co. Ltd

Il-Materjal kollu li jidher
f'din ir-Rivista
huwa Copyright ©
tal-Kummissarjat tal-Art
Imqaddsa u l-Edizzjoni
TAU, 2014

comalt@ofm.org.mt
www.ofm.org.mt

Qoxra Quddiem:
Tgħannieqa tal-Papa
mal-Patrijarka Bartolomeo

Werrej

6

16

26

30

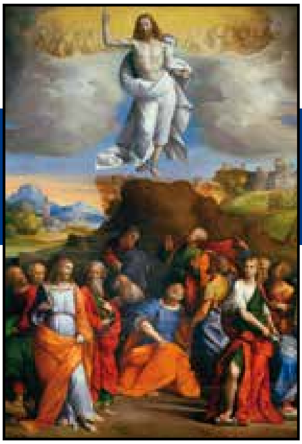

6 Il-Papa Franġisku fl-Art Imqaddsa

16 Storja tal-Franġiskani fl-Art Imqaddsa
Il-Franġiskani fil-Qabar
tal-Verġni Marija u f'Betleħem

26 "Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo aecclesiam meam"
San Pietru Sajjied, Appostlu u Papa
Lejn il-Ġublew tal-1950 sena mill-Martirju tiegħu

30 Id-Differenza li għamlet il-mewt ta' Ġesù

34 Ir-Referenzi Bibliċi
fl-Enċiklika "Lumen Fidei" (3)

41 Il-Kelma ta' Alla fil-Kelma ta' Alla

34

Editorjal

ta' Patri Twanny Chircop ofm

Il-Franġiskani tal-Kustodja huma bravi!

Waqt l-udjenza ġenerali li ta fil-Vatikan nhar l-Erbgħa 28 ta' Mejju, malli reġa' lura mill-pellegrinaġġ tiegħu fl-Art Imqaddsa, l-Papa Franġisku beda jirringrazzja lil dawk kollha li għamlu dan il-vjaġġ possibbli. Hu qal: "Nixtieq inġedded ir-rikonoxxenza kordjali tiegħi lill-Beatitudni Tiegħu l-Patrijarka (Latin ta' Ġerusalemm) Fouad Twal, lill-Isqfijiet tad-diversi Riti, lis-Saċerdoti, lill-Franġiskani tal-Kustodja tal-Art Imqaddsa." F'dak il-mument, fi stil tipiku u oriġinali tiegħu, l-Papa refa' ħarstu mill-karti li minnhom kien qiegħed jaqra, u qal dawn il-kelmiet spontanji: "Dawn il-Franġiskani huma bravi! Ix-xogħol li jagħmlu hu mill-isbaħ, dak kollu li huma jwettqu!"

Kliem li jimla bil-kuraġġ u l-ferħ lill-Franġiskani kollha li jgħixu fil-Kustodja tal-Art Imqaddsa. Il-fatt li l-Papa ħareġ b'kumment hekk spontanju favorihom hu sinjal li baqa' milqut mill-merħba li huma tawh matul il-pellegrinaġġ tiegħu. Ir-rwol tal-Kustodja fl-organizzazzjoni tal-pellegrinaġġ papali kien wieħed ċentrali. Il-Kustodju, Patri Pierbattista Pizzaballa, kien dejjem qrib il-Papa f'diversi mumenti, u speċjalment fiż-żjarat li l-Papa għamel fil-Qabar ta' Kristu waqt iċ-ċelebrazzjoni ekumenika mal-Patrijarka Bartolomeo ta' Kostantinopli, u fiċ-Ċenaklu, fejn fi tmiem il-Quddiesa l-Kustodju għamel diskors ta' merħba li fih wera l-impenn tal-Franġiskani matul is-sekli biex iħarsu dan il-post qaddis li fih tant sofrew u li għadhom jitħabtu biex jerġgħu jiksbuh lura f'isem il-Knisja

...editorjal

Il-Franġiskani tal-Kustodja huma Bravi!

Kattolika. Il-Kustodju kien ukoll qrib il-Papa f'mumenti importanti ta' laqgħat mal-President ta' Israel u mal-Prim Ministru Benjamin Netanyahu, u ta' spiss ġie mitlub biex jagħmel traduzzjoni simultanja mil-Lhudi għat-Taljan biex il-Papa jkun jista' jiddjaloga ma' personalitajiet Lhud.

Patri ieħor li deher ta' spiss fil-vjaġġ papali, ħafna drabi maġenb il-Papa anke fil-"pope mobile", kien Patri Silvio Rogelio De La Fuente, membru tal-Kustodju tal-Art Imqaddsa, li hu attwalment Viċi-Ekonomu Ġenerali tal-Ordni Franġiskan f'Ruma. Waqt il-kummentarji ta' TV 2000 Patri Silvio ġie msejjaħ "l-anġlu kustodju tal-Papa" minħabba li kien qrib tiegħu l-ħin kollu għal kull eventwalità u għenu bħala interpretu waqt laqgħat ma' awtoritajiet Għarab fil-Ġordanja u l-Palestina.

Il-preżenza tal-Ministru Ġeneral tal-Ordni Franġiskan, Patri Michael Perry, kienet sinjal tar-rabta intima li teżisti bejn il-Franġiskani u l-persuna tal-Papa, fil-missjoni ta' fedeltà tagħhom lejn il-ħidma ta' evanġelizzazzjoni u lejn il-preżenza Kristjana fl-Art Imqaddsa, li dwarha l-papiet kollha li żaru l-Art Imqaddsa tkellmu bosta drabi.

Il-kliem tal-Papa kien ċertament okkażjoni li mliet lilna l-Franġiskani li niddedikaw ħajjitna għall-Art Imqaddsa bil-ferħ. Imma m'għandhomx jidhru sempliċement bħala okkażjoni biex niftaħru b'dak li wettaqna u b'dak li qed nagħmlu. Il-missjoni tal-Franġiskani, ukoll dik fl-Art Imqaddsa, biex tkun missjoni awtentika, trid tkun ikkaratterizzata min-nota ta' umiltà u sempliċità li biha San Franġisk qeda lill-Knisja fi żmienu, l-aktar fir-relazzjonijiet tiegħu mal-bnedmin, u saħansitra mal-għedewwa tal-Kristjani ta' żmienu.

Aktar minn qatt qabel illum ukoll din tibqa'

l-missjoni prijoritarja tal-Kustodja tal-Art Imqaddsa. Il-Franġiskani li jgħixu fl-Art Imqaddsa huma konxji li jridu jkomplu jaħdmu mhux biss biex iħarsu l-patrimonju ta' fidi nisranija fil-kura tas-Santwarji tal-Fidwa, tal-pellegrini u tal-Insara lokali, imma wkoll fix-xhieda tagħhom ta' paċi u rikonċiljazzjoni f'soċjetà mifruda li fiha jsaltnu l-vjolenza u l-fundamentaliżmu reliġjuż. Il-missjoni tal-Franġiskani, li tinfirex fit-territorju kollu tal-Lvant Nofsani, tkopri wkoll il-preżenza tagħhom f'reġjuni li fihom hemm il-gwerra u tbatija kbira. L-aktar eżempji ċari huma l-preżenza tal-Franġiskani fil-Libanu, u partikolarment fis-Sirja, fejn il-preżenza Kristjana hi mhedda bis-sħiħ mill-fundamentalisti Islamiċi li qed jinqdew bit-taħwid soċjali u politiku biex jintroduċu x-"sharia" Islamika f'pajjiż li minn dejjem kien tolleranti lejn il-minoranzi reliġjużi, inklużi l-Insara.

Iż-żjara ta' Papa Franġisku fil-Ġordanja kellha wkoll dan l-iskop li twassal dan il-messaġġ ta' tama lil eluf ta' Insara li spiċċaw rifuġjati mis-Sirja f'dan il-pajjiż u fil-Libanu. Il-Papa irringrazzja lill-awtoritajiet tal-Ġordanja tas-sens ta' akkoljenza li dan il-pajjiż għandu lejn eluf ta' refuġjati, li uħud minnhom ġejjin mill-bliet u rħula li fihom il-Franġiskani tal-Art Imqaddsa għandhom preżenza fis-Sirja, l-aktar f'Damasku, Aleppo, Lattakia, u l-irħula ta' Knayeh, Yacoubieh u Ghassanieh, fejn il-kunvent tal-Franġiskani nqered mill-integralisti li qatlu anke saċerdot lokali.

Il-kliem tal-Papa jfakkarna fl-impenn ta' xhieda li l-Franġiskani tal-Kustodja tal-Art Imqaddsa minn dejjem taw fil-preżenza missjunarja tagħhom fis-Santwarji tal-Fidwa u fir-reġjun kollu tal-Lvant Nofsani. Il-Kustodja tfakkar il-martri tagħha, bħalma huma San Nikola Tavelić u sħabu, maqtulin f'Ġerusalemm fl-1391, il-Beatu Salvatore Lilli u sħabu, missjunarji fost l-Armeni, maqtulin fiċ-Ċiliċja fl-1895, il-Beatu Emmanuel Ruiz u sħabu, martri fil-kunvent ta' Bab Touma f'Damasku fl-1860. Dawn huma biss uħud mill-patrijiet li, għalkemm ma sofrewx martirju bħalhom, sofrew kull xorta ta' persekuzzjoni biex iħarsu s-Santwarji tal-Fidwa u jiddefendu lill-Insara fl-Art Imqaddsa.

Iż-żjara ta' Papa Franġisku u l-laqgħa ekumenika mal-Patrijarka Bartolomeo ta' Kostantinopli jiftħu opportunità ġdida ta' djalogu bejn il-Knejjes Insara, li qatt ma kien faċli. Il-Franġiskani, matul is-sekli, għexu minkeb ma' minkeb mal-Insara Ortodossi Griegi, Armeni, Kopti, Sirjani, Abbissini, u komunitajiet oħrajn. Sal-1847 il-Franġiskani kienu l-unika preżenza Kattolika fl-Art Imqaddsa. Għalkemm minn dak iż-żmien, bit-twaqqif tal-Patrijarkat Latin ta' Ġerusalemm u d-dħul ta' diversi Ordnijiet u Kongregazzjonijiet Reliġjużi, l-preżenza Kattolika fl-Art Imqaddsa xterdet fid-diversità tagħha, il-kliem tal-Papa jibqgħu monument ta' ġieħ għall-mod uniku kif il-Franġiskani taw ix-xhieda tagħhom matul is-sekli. Dak kollu li għamlu għamluh għax ħabbew il-Knisja, għax ħabbew l-Art Imqaddsa u l-Insara li jgħixu fiha, għax ħabbew il-Postijiet Qaddisa li fihom twieldet il-fidi tagħna.

Hi ħidma li trid tkompli. It-triq qatt ma kienet faċli u l-futur se jibqa' iebes. Papa Franġisku dewwaq lilna l-Franġiskani, bi ftit kliem ta' faraġ, kuraġġ ħalli nibqgħu fidili għall-mandat li l-Knisja Kattolika fdatilna meta ħatritna Kustodji tal-Art Imqaddsa.